

ควาย ข้าว และข้าวนา

บทนี้ชวนไปค่าย
ทั้งสามล้วนมีค่า
ทบทวนความรู้เดิม
เขียนสื่อสารสำคัญนัก

เรื่องของควาย ข้าว ชาวนา
ช่วยคนมาหน้าอนุรักษ
สิ่งใหม่เพิ่มควรตระหนัก
พึงประจักษ์ในความหมาย

เนื้อเรื่อง

ตะวันบ่าย ลมชายทุ่งพัดต้นข้าวพลิ้วไหว ผึ้งนกลงจิกลูกสีแดงของต้น
ตะขบใหญ่ ปลาในร่องน้ำสับเหยื่อคังโผง เสียงเจี๊วจ้าวหัวเราะปรบมือเป็น
จังหวะ ดังมาจากลานกว้างแถวคอกควาย

ที่นั่น ชายหนุ่มคนหนึ่งในชุดชาวนามีผ้าขาวม้าเคียนเอว กำลังควบควาย
ให้วิ่งเป็นวงกลม ท่ามกลางผู้ชมคือเด็กกลุ่มใหญ่

“ดูพี่โมกสิ ทำยังกับเป็นควายบอยควบม้าแน่ะ”

“ใช่ ๆ แต่พอมาขี่ควายเข้า เลยกลายเป็นควายบอยไปซะเลย” เด็ก ๆ ที่
นั่งชมการแสดง ต่างชื่นชมความสามารถของพี่โมก

เนื้อเรื่อง

พี่โมกเป็นลูกหลานชาวนา เมื่อจบปริญญาตรีทางด้านการเกษตรด้วยระดับคะแนนสูงลิ่ว พี่โมกก็กลับบ้านเกิด สืบทอดอาชีพดั้งเดิมตั้งแต่ปู่จนมาถึงพ่อ ด้วยการประกาศตัวเป็นชาวนา

เด็ก ๆ ที่นั่งชมการแสดงกลุ่มนั้น คือเด็กที่มาเข้าค่าย “ควาย ข้าว และชาวนา” ที่พี่โมกจัดเป็นประจำทุกปี ใช้ระยะเวลาอบรม ๑๐ วัน รับเด็กทั้งชายและหญิงตั้งแต่อายุ ๑๓-๑๕ ปี ไม่มีค่าใช้จ่าย เด็กทุกคนต้องช่วยเหลือตนเองได้ ใช้ชีวิตเยี่ยงชาวนา ไม่มีเครื่องอำนวยความสะดวกใด ๆ ถึงกระนั้นก็มีเด็ก ๆ สม่ัครเข้ามาเต็มจำนวนทุกครั้ง และวันนี้เป็นวันแรกของการเปิดค่าย

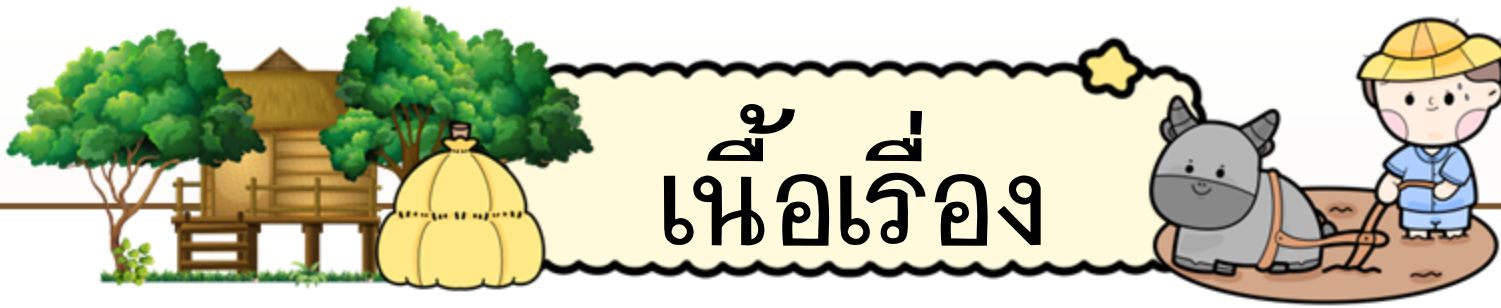

เนื้อเรื่อง

พี่โมกหยุดควายไว้กลางลานก่อนจะกระโดดลงมายืนที่พื้น “น้อง ๆ ครับ ถ้าเราอยากเป็นชาวนา เราต้องรู้จักควายเพื่อนเราเป็นอันดับแรก เอ้า...เข้ามาเลยครับ มาจับตัวจับขาลุงดำได้เลย แล้วอย่าลืมสวัสดีกันนะ นำตัวให้ลุงดำรู้จักด้วยนะ” พี่โมกติดตลก เด็ก ๆ หัวเราะชอบใจ ก่อนจะพากันลุกขึ้นไปหาลุงดำควายตัวใหญ่ เขาจึงที่ยืนเบิ่งตามองเด็ก ๆ

“ใครเคยได้ยินคำพูดอะไรที่เกี่ยวกับควายบ้าง” พี่โมกถาม

เด็ก ๆ ยกมือกันพริบ ส่งเสียงตอบพร้อมกัน “เีงอย่างกับควาย” คำตอบตรงกันโดยไม่ได้หัดหมาย เรียกเสียงหัวเราะได้ดังลั่น

เนื้อเรื่อง

“เฮ้! ถ้ามันมาคิดว่าควายโง่จริงหรือเปล่า” พี่โมกเข้าไปยืนข้างลุงดำแล้ว
ออกคำสั่ง “ยี้ม” เด็ก ๆ แทบไม่เชื่อสายตา ลุงดำร่นริมฝีปากบนและล่างให้เปิด
ออก โชว์ฟันขาวเต็มปาก ควายยืนยี้มอยู่ตรงหน้า

เด็ก ๆ ปรบมือกันกราว พยักพยัดเห็นฟ้องตอ้งกันว่า ควายไม่ได้โง่ดั่งคำ
กล่าวหา คนสามารถนำควายมาฝึกให้ทำอะไร ๆ ได้ แต่ต้องไม่ขัดกับสภาพ
ร่างกาย หรือฝึกธรรมชาติ ควายทุกตัวที่จะนำมาใช้งานต้องผ่านการฝึกมา
ก่อนตั้งแต่สนตะพาย ฝึกลากจูงไถนา เทียมเกวียนหนวดข้าว ฯลฯ ถ้าควายโง่จริง
ก็คงทำงานเหล่านี้ไม่ได้

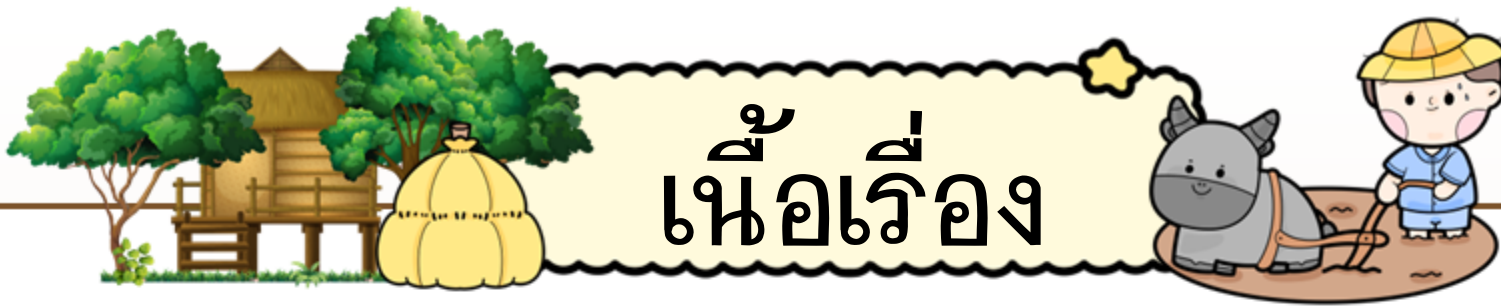

เนื้อเรื่อง

“พี่โมกคะ ทำไมต้องเอาเชือกร้อยจมูกควาย มันจะเจ็บไหมคะ” ชมพุดถามด้วยน้ำเสียงสงสารควายเต็มที่

“ผ่น้ำจมูกที่เจาะเป็นส่วนที่บางมากไม่กระทบกับอวัยวะส่วนอื่น ใหม่ ๆ มันก็คงจะเจ็บบ้างเป็นธรรมดา แต่ถ้าเราไม่ร้อยเชือกสนตะพายอย่างนี้ เราก็จะบังคับควายไม่ได้ นี่เป็นธรรมชาติของการฝึกใช้งาน ไม่ใช่ทรมานสัตว์” พี่โมกยิ้มอย่างเอ็นดูเด็ก ๆ

เรื่องของควายหยุดชะงักลงชั่วคราว เมื่อพี่ไจ้กับพี่แสงผู้ช่วยพี่โมกขออนุญาตเข้ามาขัดจิ้งหระ บอกว่ามีเรื่องด่วน ลุงพูนเจ้าของนาถัดไป ขอให้ไปช่วย

เนื้อเรื่อง

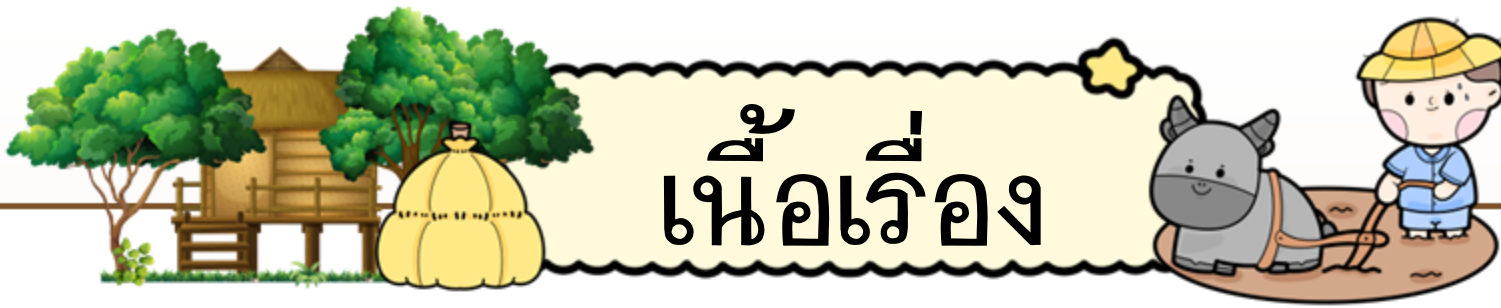
ควายเหล็กซึ่งเสียมาหลายวันแล้ว แถมน้ำมันหมดอีก ทำให้ไถนาไม่ได้ พี่โมกอนุญาต แล้วหันมาพูดกับเด็ก ๆ

“ปัญหาอย่างนี้ที่หาพี่ไม่เคยมี น้อง ๆ รู้ไหมเพราะอะไร”

“เพราะพี่โมกใช้ควาย เลยไม่ต้องซ่อมควาย”

“ควายกินหญ้าไม่ได้กินน้ำมัน เลยไม่ต้องเสียค่าน้ำมัน”

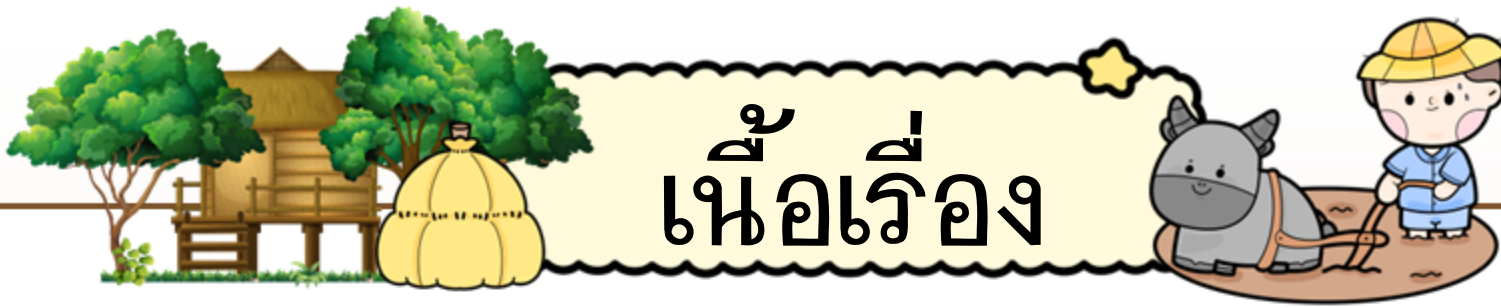
พี่โมกปรบมือให้เด็กทุกคนที่ช่วยกันตอบคำถามได้ถูกต้อง ก่อนจะกล่าวว่า “พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตรมีพระราชดำรัสว่า การใช้ควายไถนา ทำให้ชาวนาพึ่งตนเองได้ ไม่ต้องกู้หนี้ยืมสิน”

เนื้อเรื่อง

วันรุ่งขึ้นบทเรียนแรก ยังหึไม่พ้นเรื่องควาย เด็ก ๆ ต้องดูแลควายในคอกถึง ๒๐ ตัว ครึ่งหนึ่งเป็นควายที่อยู่ในระยะใช้งาน นอกนั้นจะเป็นลูกควายและควายที่ปลดระวางแล้วอีก ๔ ตัว ซึ่งมีลุงดำรวมอยู่ด้วย

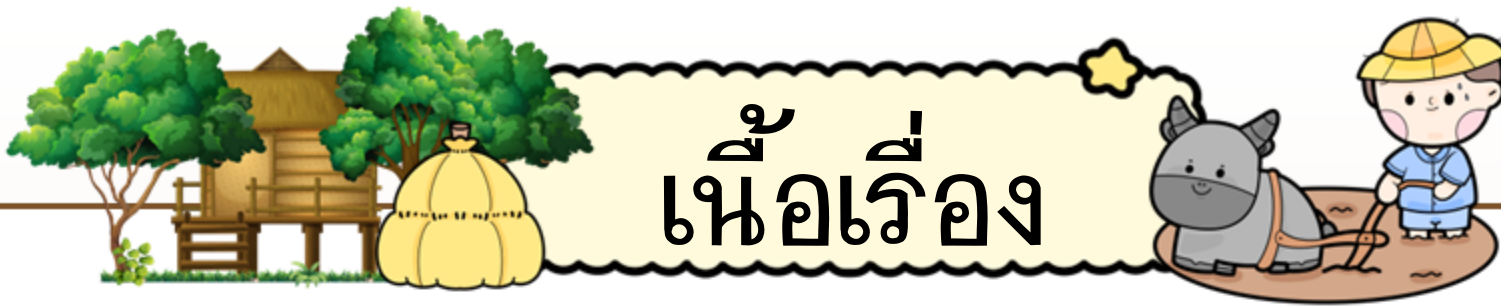
เคยมีคนแนะนำพี่โมกให้ขายควายที่ทำงานไม่ไหวพวกนี้ไปโรงฆ่าสัตว์ แต่พี่โมกยืนกราน “ไม่ขาย ลุงควายป้าควายพวกนี้ทำงานหนัก ทำให้พวกเรามีข้าวกิน มีบ้านอยู่สบาย แต่พอแก่ตัวลงกลับไม่คิดจะเลี้ยงดู กลับเอาไปส่งโรงงาน ทำอย่างนั้นก็เหมือนไม่รู้บุญคุณกันเลย เลี้ยงดูก็ไม่สิ้นเปลืองอะไร ปล่อยให้แก่ตายไปดีกว่า”

เนื้อเรื่อง

ควายกินหญ้าไม่เลือกชนิด ทั้งหญ้าอ่อนหญ้าแก่ ถ้าไม่มีหญ้าสด ควายก็กินฟางข้าว เด็กค้าเอาหญ้าให้ควายกิน ช่วยกันเติมน้ำใส่รางทำความสะอาดคอกโดยโกยมูลควายออก นำไปกองไว้ที่ลานทำปุ๋ยหมัก เด็ก ๆ ต้องลงมือทำปุ๋ยหมักด้วยตนเอง มูลควายซึ่งเคยเป็นที่รังเกียจหน้าขยะแขยง พอใกล้ชิดคุ่นเคยเข้า แม้แต่กลิ่นเหม็นก็หายไปเมื่อไรไม่ทันรู้ตัว

คนที่จะเป็นชาวนา ต้องรู้จักเครื่องมือทำนา เช่น คันไถ แอก คราด และวิธีการไถ ไถตะคือการเปิดหน้าดินแนวตั้ง ทิ้งไว้ ๗-๑๐ วันจากนั้นก็ไถแปรเป็นการไถรอบสองตามแนวขวาง ปล่อยทิ้งไว้อีกหนึ่งครั้ง ที่ทำเช่นนี้เพื่อให้

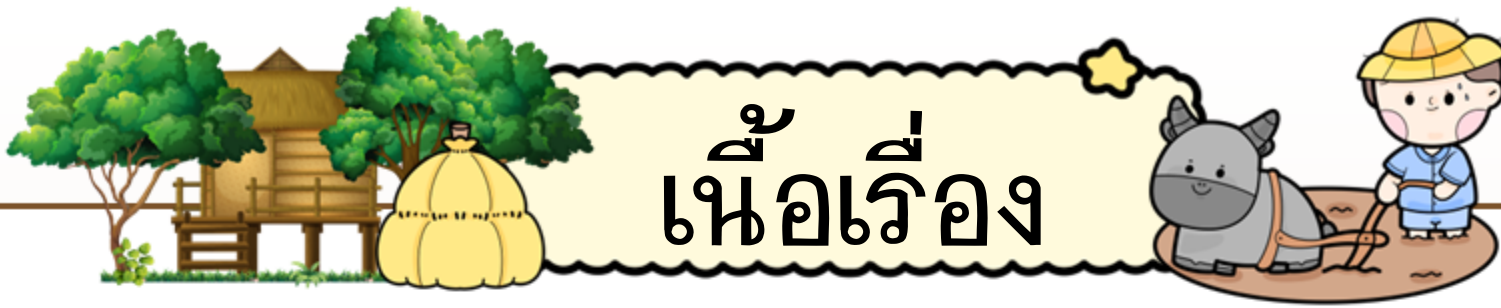

เนื้อเรื่อง

ดินรับแสงแดดเต็มที่ ทำให้ดินมีคุณภาพ จากนั้นจะใช้คราดเหล็กซึ่งมีรูปร่างหน้าตาเหมือนหวี คราดดินให้ร่วนซุย ทำให้หน้าดินไม่เป็นหลุมเป็นบ่อ รอน้ำเข้านาเพื่อปลูกข้าวต่อไป

เด็กบางคนเพิ่งรู้ว่า ข้าวมีหลากหลายสีตั้งแต่ครีม แดง น้ำตาลเข้ม น้ำตาลเทา และม่วงเข้มถึงเกือบสีดำ ข้าวเหล่านี้พวกนี้คือข้าวกล้อง เด็ก ๆ ที่ไม่เคยกินมาก่อน พอลองกินเข้าก็ติดใจ อร่อยดีเหมือนกัน

“พี่โมกครับ ข้าวกล้อง ข้าวซ้อมมือและข้าวสารต่างกันอย่างครับ” เป็นคำถามจากโด่ง

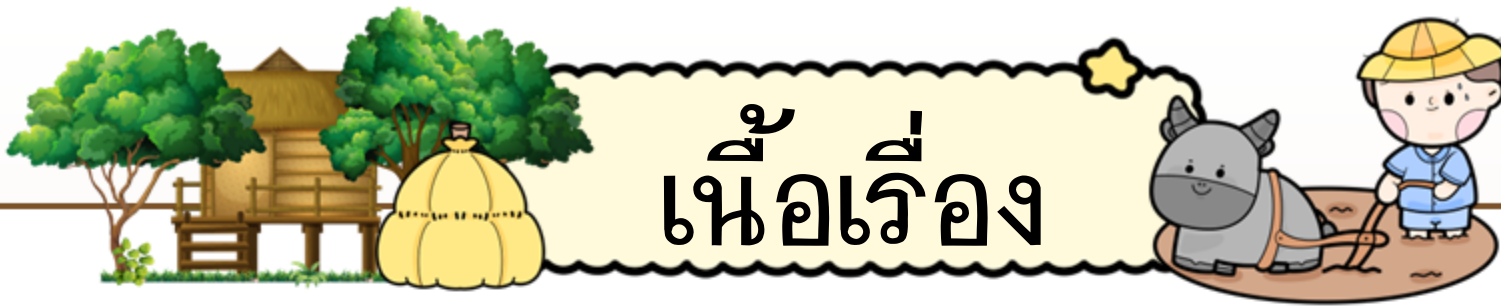

เนื้อเรื่อง

“ข้าวกล้องคือ ข้าวเปลือกที่กะเทาะเอาส่วนเปลือกที่หุ้มเมล็ดออกเหล่านั่น ส่วนที่มีคุณค่าทางอาหารอยู่ครบ”

พี่ไฉยมือขอพูดบ้าง “ข้าวซ้อมมือ เป็นวิธีการสมัยโบราณ ใช้ครกตำข้าว ให้เปลือกแตก ใช้กระด้งคัดข้าว แยกเปลือกให้ปลิวออกจากข้าว แต่สมัยนี้มีเครื่องจักรสีข้าวใช้ พอสีข้าวให้เป็นข้าวกล้องแล้ว ก็เอามาขัดสีอีกครั้ง กลายเป็นข้าวซ้อมมือ สารอาหารหายไปบ้าง”

“ข้าวกล้องที่ขัดสีหลาย ๆ ครั้ง จะเหลือส่วนของเมล็ดข้าวเป็นสีขาวใส ทำให้คุณค่าทางอาหารหมดไป เท่ากับกินแป้งธรรมดา” พี่แสงขอเสริมบ้าง

เนื้อเรื่อง

“แต่ข้าวกล้องสี ๆ พวกนี้ ขัดแย้งก็ไม่ขาวนะแค่สีจางลง เพราะเป็นพันธุ์ตามธรรมชาติ” พี่โมกริบพูดต่อ เพราะรู้ใจน้อง ๆ นักคิดเหล่านี้ว่าจะถามอะไร

“ปอกรู้แล้วละว่า ทำไมต้องสอบซ่อมอยู่เรื่อย ก็มันแต่กินข้าวขาวนี่เอง” ทั้งกลุ่มหัวเราะกันครืน แล้วพยักพยิดชักชวนกันให้กินข้าวกล้องตลอดไป

มีชาวนาที่มาทำนากับพี่โมกหลายคนเคยเป็นเจ้าของนามาก่อน แต่แล้ววันหนึ่งมีนายหน้ามากว้านซื้อที่นา ที่ดินจีนสมัยพ่อแม่บุกเบิกมาก็หลุดลอยไปบางคนใช้จ่ายอย่างประมาท สู้ดท่ายเงินหมด ต้องกลับกลายมาเป็นลูกจ้างคนอื่นและยังต้องเสียใจมากขึ้นไปอีก เมื่อทราบว่าเจ้าของที่นารายใหม่เหล่านั้น

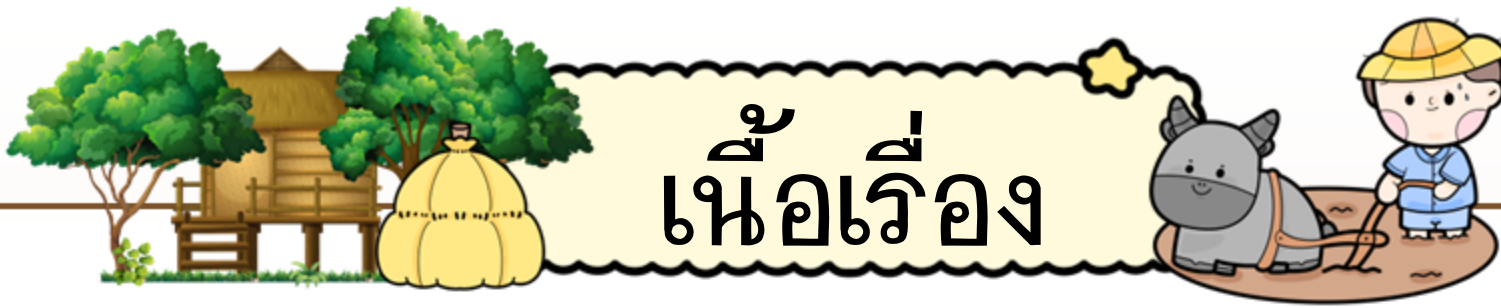

เนื้อเรื่อง

ล้วนเป็นนายทุนต่างชาติ ที่หวังเข้ายึดครองแผ่นดินไทยอันอุดมสมบูรณ์ ด้วยวิธีการต่าง ๆ นานา

ชาวนาที่ทำนากับพื้โมกปลูกข้าวด้วยการทำนาหว่าน คือนำพันธุ์ข้าวเปลือกไปแช่น้ำ พอมีตุ่มงอกออกมา เรียกว่า ข้าวงอก จึงนำไปหว่านในนา การหว่านต้องอาศัยคนมีประสบการณ์สูง ข้าวที่หว่านออกไปจึงได้ระยะ ต้นข้าวงอกโดยไม่เบียดกันหรือโหว่เป็นช่องว่าง ทำให้ได้ผลผลิตเต็มที่

ส่วนเด็กชาวนาค่าย พื้โมกให้ทำนาโยน ด้วยเหตุผลว่าระยะเวลานั้น ๆ อย่างนี้ จะเห็นผลงานการปลูกข้าวได้เร็วกว่า พื้โมกเพาะต้นกล้าไว้ล่วงหน้าใน

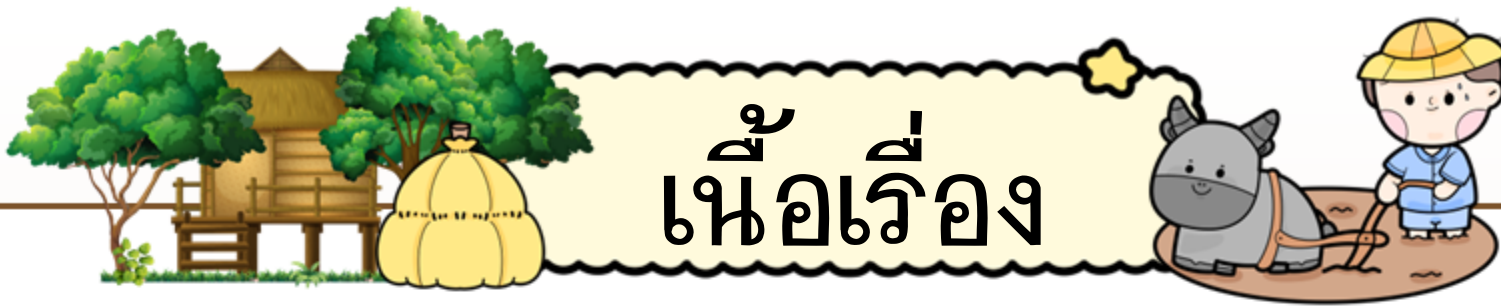

เนื้อเรื่อง

กระบะเพาะ เด็ก ๆ เคาะกระบะแล้วรวบต้นกล้าใส่ในตะแกรงโปร่งสะพាយเฉียง
ไหล่

พี่โมกษาคิดการโยนต้นกล้าให้เด็ก ๆ ดูก่อน เด็ก ๆ ลองฝึกลองถูกกันคู้
หนึ่ง ต่อจากนั้นจึงได้เวลาปฏิบัติงานจริง

เด็กพันธุ์ใหม่หัวใจชาวนาลงพื้นที่ปฏิบัติการทุกคนก้าวลงนาที่มีน้ำครึ่ง
แฉ่ง ยืนดาหน้าแบ่งระยะกะจังหวะโยนให้พอเหมาะ ต้นข้าวลอยละลือหล่นใน
น้ำเสียงดังจ๋อมแจ๋ม โยนไปถอยหลังไปชนต้นกล้าเต็มพื้นที่ เด็ก ๆ ทั้งสนุกทั้ง
เหนื่อยได้รสชาติจริง ๆ

เนื้อเรื่อง

ขณะที่ทุกคนกำลังยืนชื่นชมผลงานอยู่นั้น เสียงใครคนหนึ่งก็พูดออกมา “แล้วต้นกล้านั้นจะแก่ให้ผมเกี่ยวก่อนกลับไหมก๊าบ” เข้าใจเล่นมุกด้วยเสียง ก ฟี ๆ ทั้ง ๓ คนยืนหัวเราะเฉยไม่ตอบน้อง ๆ รู้สึกผิดหวังแต่ไม่มีใครกล้าพูดอะไร

ที่นาแห่งนี้ไม่ใช้สารเคมีเด็ดขาด ไม่ว่าจะเป็นยาฆ่าหญ้าหรือยาฆ่าแมลง ฟี โหมกจะใช้วิธีหนามยอกเอาหนามบ่ง คือ ใช้แมลงกำจัดแมลงโดยปลูกไม้ดอกหลายชนิดตามคันนา เฉพาะไม้ดอกที่มีเกสรมาก เช่น เบญจมาศ ทานตะวัน เพราะเป็นแหล่งอาหารของแมลงที่มีประโยชน์ ซึ่งแมลงเหล่านี้ช่วยกำจัดแมลงศัตรูพืช เช่น เพลี้ยต่าง ๆ หนอนกอข้าว แล้วชาวบ้านยังตัดไม้ดอกพวกนี้ขาย เป็นการเพิ่มรายได้

เนื้อเรื่อง

อีกทางหนึ่ง

เช้าวันนี้หลังจากกินอาหารแล้ว พี่ ๆ พาน้อง ๆ เดินไปแปลงนาอีกด้านหนึ่งไม่ไกลนัก อะไรวุ่น! ต้นข้าวเหลืองอร่ามอยู่ในนาพร้อมจะถูกเกี่ยว

“พี่โมก” เด็ก ๆ ทำหน้างง และตะโกนถาม “ทำได้ยังไง” ปลุกเมื่อวานวันนี้ได้เกี่ยวแล้ว

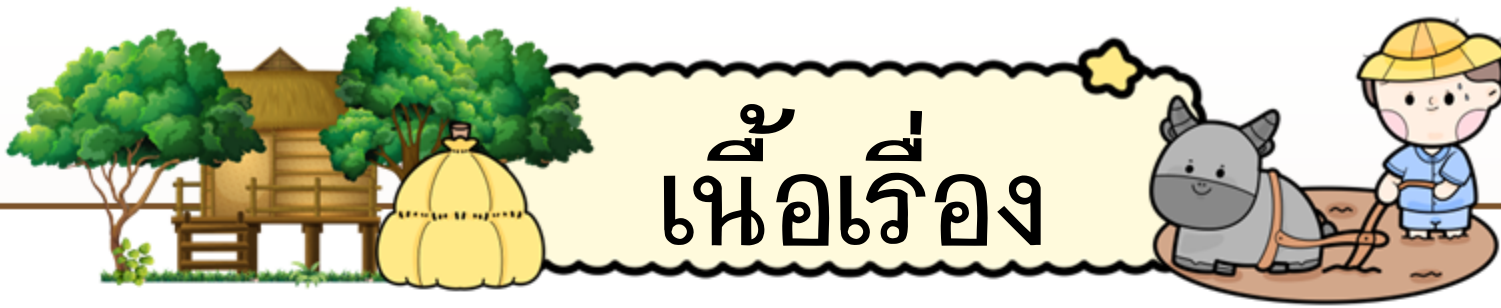
“พี่ก็วางแผนปลุกไว้ก่อนล่วงหน้าไง ทำนาทั้งที่ไม่ได้เกี่ยวข้าวก็เหมือนกินข้าวแต่ไม่มีกับข้าวเลย จริงไหม”

เนื้อเรื่อง

พี่โมกให้บรรดาผู้ช่วยทั้งหลาย ถือล่ำไม้ไผ่หั่วท้ายแล้วกดนาบต้นข้าวให้
เอนล้มไปในทางเดียวกัน ก่อนเด็ก ๆ ใช้มือที่ถนัดถือเคียวตวัดกอข้าวเป็นกำ
พอเหมาะ มืออีกข้างจับกอข้าวไว้ออกรแรงใช้เคียวตัดในการเกี่ยวข้าวเด็ก ๆ ต้อง
รู้จักใช้เคียวให้ถูกต้องและปลอดภัย

เด็ก ๆ เดินดาหน้าเกี่ยวข้าวอย่างตั้งใจ การที่เด็ก ๆ ร่วมมือร่วม
แรงกันอย่างนี้ เปรียบได้กับการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของชาวนาในพื้นที่
เดียวกัน ซึ่งต่างผลัดกันไปช่วยเกี่ยวข้าวในนาของเพื่อนบ้านให้เสร็จเป็นราย ๆ
ไปเรียกว่า “การลงแขกเกี่ยวข้าว”

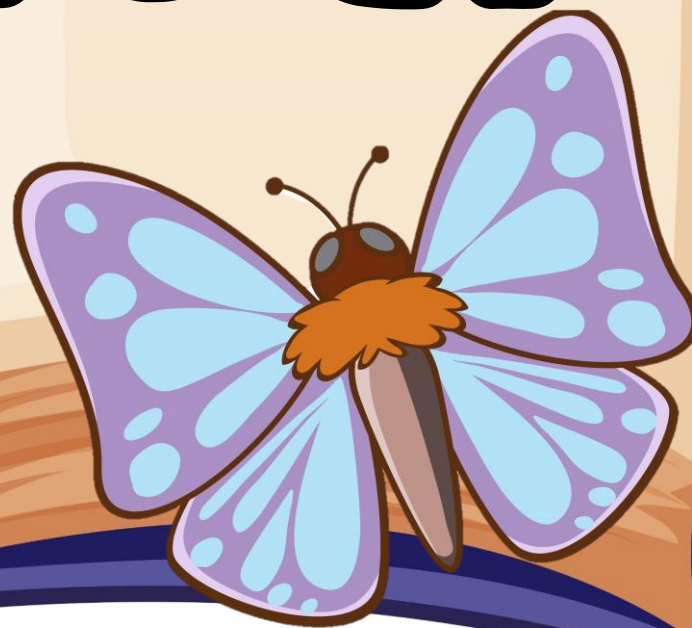
เนื้อเรื่อง

ระยะเวลา ๑๐ วัน เร็วเหมือนติดปีกบิน ชีวิตในค่ายไม่ได้สุขสบาย แต่
เด็กต้องทำงานหนักแต่ผลงานที่ปรากฏทำให้ใจเป็นสุขเหลือเกิน

ประเทศไทยมีดินดีอุดมสมบูรณ์ เหมาะกับการเป็นประเทศเกษตรกรรม
ควาย ข้าว และชาวนา เป็นภูมิปัญญาของไทยแต่ดั้งเดิมที่คนรุ่นหลังต้องช่วยกัน
ดูแลส่งเสริมให้ดำรงอยู่สืบไป

।
อำนาจเสด็จ

ประเพณีลงแขกทำนา

ไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่ทำนาเป็นอาชีพหลัก การทำนาเป็นงานหนัก ในฤดูทำนาต้องใช้แรงงานถึง ๔ ครั้ง คือ ดำนา เกี่ยวข้าว หวดข้าว และเก็บข้าวเข้ายุ้งฉาง ในอดีตจึงเกิดประเพณีอย่างหนึ่ง ซึ่งแสดงถึงความซื่อสัตย์และความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อของคนไทย คือ “ประเพณีลงแขกทำนา” บ้านใดต้องการแรงงานมาช่วยทำนาช่วงเวลาใด ก็จะบอกกล่าวกันไป เมื่อถึงวันนัดหมาย เจ้าของนาจะต้องมาปักที่นาของตน คนที่มาช่วยงาน ซึ่งเปรียบเสมือนเป็น “แขก” ก็จะช่วยจนงานสำเร็จ ต่อจากนั้นก็จะเวียนช่วยบ้านอื่นตามทีขอมา

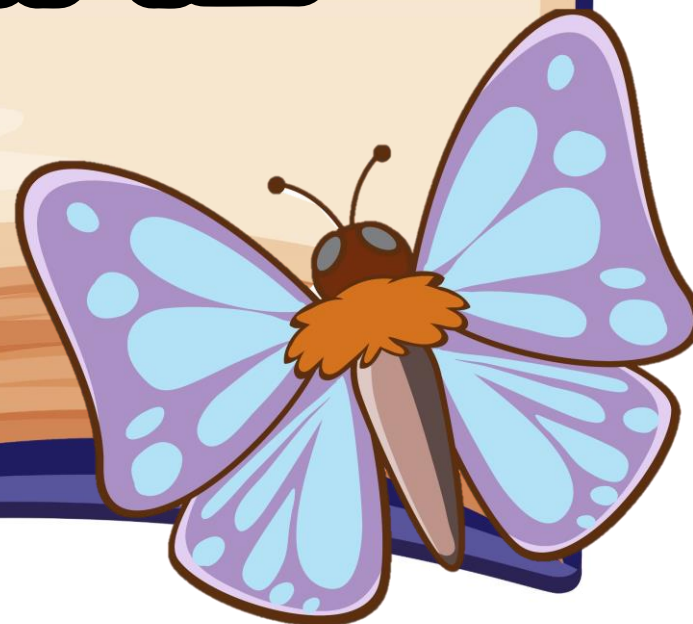
การลงแขกทำนา ช่วยให้งานหนักของกลุ่มชาวนาสำเร็จในเวลาอันสั้น และเป็นการปลูกฝังความรักความสามัคคีใน หมู่คน ความเหน็ดเหนื่อยขณะทำงานจะผ่อนคลายและ ความเพลิดเพลิน บั่นเทิงใจ เนื่องจากจะมีการร้องเพลง และการละเล่นสนุกสนาน เช่น เพลงเกี่ยวข้าว เพลงเต้นกำรำเคียวในภาคกลาง การละเล่นพญาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นต้น เมื่อเสร็จงาน ก็จะร่วมกันรับประทานอาหารที่เจ้าภาพจัดเตรียมไว้ และพูดคุยเล่า นิทานทายปริศนากันอย่างสนุกสนาน

การร่วมแรงร่วมใจการทำงานในช่วงเวลาหนึ่งของชาวนา
หรือที่เรียกกันว่า “ประเพณีลงแขก” นี้ มีมาช้านาน นอกจาก
การทำงานแล้ว ยังใช้ในงานไร่ งานสวน และงานอื่น ๆ ด้วยปัจจุบัน
ความนิยมจ้างแรงงานและการใช้เทคโนโลยีแทนแรงงานคนมีมาก
ขึ้น ประเพณีลงแขกทำนาและอื่น ๆ จึงแทบไม่มีให้เห็นกันแล้ว ซึ่ง
เป็นเรื่องที่น่าเสียดายอย่างยิ่ง

อ่านเพิ่ม
เพิ่มความหมาย

คำศัพท์

คราด

เครื่องมือทำไร่ทำนาใช้วัวหรือควายลากลักษณะเป็นคาน มีซี่ห่าง ๆ กัน มีคันชักสำหรับลากขึ้นหญ้าและทำให้ดินที่ไถแล้วไม่เกาะกัน

ควายเหล็ก

เครื่องจักรที่ใช้ไถนาแทนควาย มีคนขับเวลาไถ

คันไถ

เครื่องมือทำไร่ทำนาชนิดหนึ่ง ประกอบด้วยคันชัก หาง (ที่สำหรับโยงเชือกชัก) เป็นต้น ใช้วัวหรือควายลากไปเพื่อกลับดิน, ไถ ก็ว่า

คำศัพท์

ควาบอย

คนเลี้ยงวัว เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า โคบาล

เคียว

เครื่องมือเกี่ยวข้าวและหญ้า ทำด้วยเหล็กรูปโค้ง มีคม

ฉาง

สิ่งปลูกสร้างขนาดใหญ่สำหรับเก็บข้าว หรือเกลือ

ต้นกล้า

ต้นข้าวที่เพาะไว้สำหรับย้ายไปปลูกในนา โดยทั่วไปเรียกพืชที่เพาะไว้สำหรับย้ายไปปลูกที่อื่นว่า กล้า

เทียม

เอาสัตว์ผูกเข้ากับพาหนะต่าง ๆ หรือคราดไถ เช่น เทียมเกวียน เทียมแอก

คำศัพท์

นายทุน

ผู้ลงทุนประกอบการหรือออกทุนให้ผู้อื่นประกอบกิจการ

นายหน้า

บุคคลผู้ชี้ช่องหรือจัดการให้บุคคล ๒ ฝ่าย เข้าทำ
สัญญากัน

เบ็ง

จ้างดู, แหงนดู (ภาษาถิ่นอีสาน)

ปลดระวาง

หมดหน้าที่แล้ว

ผญา

(พระ-หยา) ถ้อยคำ สำนวน คำคม สุภาษิตสอนใจของ
คนอีสาน

คำศัพท์

ผิด

อาการที่แยกของเบ้าออกจากของหนักโดยกระดกภาชนะ เช่น กระดัง ขึ้นลงค่อนข้างเร็วเพื่อสับัดเกลบ รำ หรือ ผงออกจากข้าว

เพี้ยน

ชื่อแมลงขนาดเล็กมีหลายชนิด ทำลายพืชต่าง ๆ

สนตะพาย

กิริยาที่เอาเชือกร้อยช่องจมูกวัว ควายที่เจาะ ซึ่งเรียกว่า ตะพาย ใช้โดยปริยายแก่คนว่าถูกสนตะพาย หรือยอมให้ เขาสนตะพาย หมายความว่า ถูกบังคับให้ยอมทำตาม ด้วยความจำใจ ความหลง หรือความโง่เขลาเบาปัญญา

คำศัพท์

หนอนกอข้าว

ผู้ซื้อหนอนของผีเสื้อซึ่งเจาะกินเข้าไปในลำต้นข้าว ทำให้ข้าวไม่ออกรวงหรือออกรวงแต่เมล็ดลีบเป็นสีขาว ส่วนใหญ่เป็นหนอนของผีเสื้อสีปะขาว

หนามยอก

ตอบโต้หรือแก้โดยวิธีการทำนองเดียวกัน (สำนวน)

เอาหนามบ่ง

แฉก

ไม้วางบนคอวัวหรือควาย ใช้ไถนา คราด หรือเทียมเกวียน

แบบฝึกหัดเสริมความคิด

พี่โมกเรียนจบปริญญาตรีทางด้านใด และทำงานอะไร

ทำไมจึงต้องเอาเชือกร้อยจมูกควาย

“การใช้ควายไถนา ทำให้ชาวนาพึ่งตนเองได้ ไม่ต้องกู้หนี้ยืมสิน”
เป็นพระราชดำรัสของใคร

เพราะเหตุใด พี่โมกจึงไม่ยอมขายควายที่ทำงานไม่ไหวแล้ว

นักเรียนได้ข้อคิดอะไรบ้างจากเรื่อง “ควาย ข้าว และชาวนา”

ป

อ

บ

ค.

ณ

คะ

๒
๖
๗
๘

พี่โมกเรียนจบปริญญาตรีทางด้านใด และทำงานอะไร

พี่โมกเรียนจบด้านการเกษตร เรียนจบแล้วกลับบ้านเกิดเพื่อสืบทอดอาชีพชาวนาดั้งเดิมตั้งแต่ปู่มาจนถึงพ่อ

ทำไมจึงต้องเอาเชือก รอยจมูกควาย

เป็นธรรมเนียมของการฝึกใช้งาน ไม่ใช่การทรมานสัตว์ ถ้าไม่ร้อยเชือกก็จะบังคับควายไม่ได้

“การใช้ควายไถนา ทำให้ชาวนาพึ่งตนเองได้ ไม่ต้องกู้หนี้ยืมสิน” เป็นพระราชดำรัสของใคร

พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร

เพราะเหตุใด พี่โมกจึงไม่ยอมขายควายที่ทำงานไม่ไหวแล้ว

ควายทำให้พวกเขามีข้าวกิน มีบ้านอยู่สบาย ถ้าขายไปก็เหมือนไม่รู้จักบุญคุณ

นักเรียนได้ของคิดอะไรบ้างจากเรื่อง “ควาย ข้าว และชาวนา”

ได้เรียนรู้วิถีชีวิตชาวนาในสมัยก่อนตั้งแต่ตอนที่ยังไม่มีเครื่องมือเทคโนโลยีมาทดแทนแรงงานคน ได้เรียนรู้ชีวิตที่เรียบง่าย รวมไปถึงการเห็นถึงความสำคัญของชาวนา